

Presuda Suda od 14. prosinca 1979.

Predmet 34/79

Regina v Maurice Donald Henn and John Frederick Ernest Darby.

Zahtjev za prethodnim tumačenjem: House of Lords – Velika Britanija

Ograničenje uvoza – Opravdanje na temelju javnoga morala – čl. 36. Ugovora – Pornografski članci.

European Court reports 1979 Page 03795

Ključni pojmovi

1. Sloboda kretanja dobara – količinska ograničenja – koncept – ograničenje uvoza – uključivanje
(Ugovor o EEZ, čl. 30.)
2. Sloboda kretanja dobara – izuzeća – temeljem javnoga morala – određivanje – ovlasti država članica – zabrana uvoza proizvoda koji imaju nedolična ili opscena svojstva – primjena na cijelom nacionalnom teritoriju – razlike među zakonima na snazi na teritoriju jedne države članice – nema učinka
(Ugovor o EEZ, čl. 36.)
3. Sloboda kretanja dobara – izuzeća – članak 36. Ugovora – predmet druge presude
(Ugovor o EEZ, čl. 36.)
4. Sloboda kretanja dobara – izuzeća – temeljem javnoga morala – apsolutna zabrana uvoza – potpuno nezakonita unutarnja trgovina dobrima te vrste – arbitrarna diskriminacija – prikrivena diskriminacija – nijedna
(Ugovor o EEZ, čl. 36.)
5. Međunarodni ugovori – izuzeća – ugovori među državama članicama – Ženevska konvencija, 1923., o sprječavanju trgovine nedoličnim publikacijama – Opća poštanska konvencija, izmijenjena u Lausanne –i, 1974. – neusklađenost obveza koje proizlaze iz tih konvencija i Ugovora o EEZ – nijedna
(Ugovor o EEZ, čl. 36. i 234.)

Sažetak

1. Članak 30. Ugovora o EEZ primjenjuje se i na zabrane uvoza kada su one krajnji oblik ograničenja. Izraz iz članka 30. treba biti interpretiran kao istovjetan s izrazom „zabrane ili ograničenja uvoza“ u članku 36. Zato propis države članice koji zabranjuje uvoz pornografskih proizvoda u zemlju predstavlja količinsko ograničenje uvoza u smislu članka 30. Ugovora.
2. Prva rečenica članka 36. Ugovora o EEZ propisuje da, u pravilu, svaka država članica treba odrediti u skladu sa svojim vrijednosnim poretkom, i u odabranome obliku, koji su zahtjevi javnog morala na njenom teritoriju.

Svaka država članica je ovlaštena nametnuti ograničenja uvoza na svom teritoriju i opravdati ih temeljem javnog morala prema članku 227. Ugovora, bez obzira na ustavnu strukturu države članice i bez obzira kako je podijeljena zakonodavna vlast subjekta u pitanju. Činjenica da postoje određene razlike među propisima na snazi u različitim konstitutivnim dijelovima države članice, ne sprječava državu članicu da primijeni jedinstveni koncept ograničenja uvoza, koja određuje na temelju javnog morala, a odnose se na trgovinu s drugim državama članicama.

Prva rečenica članka 36. znači da država članica može, u pravilu, zakonito nametnuti ograničenja uvoza drugoj državi članici, kad se radi o proizvodima nedoličnih ili opscenih svojstava, shvaćenih kao takve prema domaćim propisima. Takva ograničenja mogu biti zakonito primijenjena na cjelokupnom teritoriju, iako je relevantno pravno područje različito uređeno u konstitutivnim dijelovima države članice o kojoj se radi.
3. Druga rečenica članka 36. Ugovora o EEZ ima cilj spriječiti da ograničenja trgovine, koja se temelje na opravdanjima spomenutim u prvoj rečenici tog članka, postanu suprotna svojoj svrsi i stvore diskriminaciju među dobrima koja dolaze iz drugih država članica ili da neizravno štite određeni nacionalni proizvod.
4. Ako se zabrana uvoza dobara može opravdati na temelju javnog morala i propisana je s tom svrhom, provođenje te zabrane ne može, ako u državi članici o kojoj se radi ne postoji zakonita trgovina takvim dobrima, predstavljati arbitrarnu diskriminaciju ili prikriveno ograničenje trgovine, suprotno članku 36. Ugovora o EEZ.
5. Ukoliko se država članica koristi rezervom iz članka 36. Ugovora o EEZ s obzirom na zaštitu javnog morala, odredbe članka 234. tog Ugovora ne sprječavaju državu članicu u izvršavanju obveza iz Ženevske konvencije, 1923., o sprječavanju trgovine nedoličnim publikacijama i Opće poštanske konvencije (izmijenjena u Lausanne –i, 1974., stupila na snagu 1. siječnja 1976.).

Stranke

U predmetu 34/79

Zahtjev za prethodnim tumačenjem temeljem članka 177. Ugovora o EEZ koji je Sudu uputio House of Lords u postupku koji se vodi pred tim tijelom između

Regina

i

Maurice Donald Henn and John Frederick Ernest Darby

Predmet slučaja

Interpretacija članaka 30. i 36. Ugovora, uzimajući u obzir nacionalne odredbe i odredbe konvencija koje zabranjuju uvoz proizvoda pornografskih svojstava.

Osnova

1. Prema rješenju od 22. veljače 1979., primljenom na Europskom sudu 1. ožujka 1979., The House of Lords je na temelju članka 177. Ugovora o EEZ uputio Sudu niz pitanja koja se tiču interpretacije članaka 30., 36. i 234. Ugovora. Pitanja su se pojavila u kaznenom postupku protiv žalitelja koji su, 14. srpnja 1977., osuđeni pred Ipswich Crown Court za nekoliko kaznenih djela. Za postupak povodom prethodnog pitanja je bitna samo jedna točka optužbe – „s namjerom su utajili proizvode nedoličnih ili opscenih svojstava čiji uvoz je zabranjen, protivno Glavi 42. Zakona o usklađivanju carina (Customs Consolidation Act), 1876., i Glavi 304. Zakona o carinama i trošarinama (Customs and Excise Act), 1952.“.
2. Proizvodi na temelju kojih su žalitelji optuženi su bili dio pošiljke koja se sastojala od nekoliko kutija opscenih filmova i časopisa, koje su dovezene u Ujedinjeno Kraljevstvo 14. listopada 1975. kamionom, a koji je došao u Felixstowe trajektom iz Rotterdama. Optužba se odnosila na šest filmova i sedam časopisa danskoga porijekla.
3. Žalitelji su uložili žalbu protiv osuđujuće presude Žalbenom sudu Engleske i Walesa (The Court of Appeal of England and Wales). Taj je sud odbio žalbu presudom od 13. srpnja 1978. 9. studenog 1978. The House of Lords je za oba okrivljenika žalbu ocijenio dopuštenom 29. siječnja 1979., a nakon saslušanja žalitelja, The House of Lords je odlučio da je nužno obratiti se Europskom sudu, na temelju članka 177. Ugovora, s prethodnim pitanjem.
4. Žalitelji su tvrdili da Ujedinjeno Kraljevstvo nema dosljednu politiku javnog morala po pitanju proizvoda nedoličnih ili opscenih svojstava. Tu su tvrdnju potkrijepili razlikama među propisima koji se primjenjuju u konstitutivnim dijelovima Ujedinjenog Kraljevstva. Također su tvrdili da je potpuna zabrana uvoza proizvoda nedoličnih ili opscenih svojstava u praksi rezultirala primjenom strožih pravila od onih koja se interno primjenjuju, te da je time došlo do arbitrarne diskriminacije u smislu članka 36. Ugovora.
5. Prema usuglašenoj izjavi o pravu poretka koji traži odgovor na prethodno pitanje, točno je da se, u ovom području, razlikuju propisi različitih dijelova Ujedinjenog Kraljevstva, a to su Engleska i Wales, Škotska, Sjeverna Irska i The Isle of Man, te je svaki propis proizašao iz brojnih izvora koji se također međusobno razlikuju, a neki imaju temelj u common law-u, drugi u statutarnom pravu.

6. Prema istoj izjavi, različiti propisi u Ujedinjenom Kraljevstvu primjenjuju dva različita i posebna kriterija. Prvi, na koji se u izreci referira kao „Standard A“, se odnosi na pojmove „nedoličan ili opscen“ koji se pojavljuju u carinskim propisima i određenim drugim propisima, te se također koriste da bi pokazali granicu za kazneno djelo engleskog common law-a „povreda javnoga reda“. Ti pojmovi tvore, prema izjavi, jedinstveni koncept povrede priznatih standarda uljudnosti, „nedolično“ se nalazi na donjem kraju mjerila, a „opsceno“ na gornjem kraju.
7. Drugi kriterij, na koji se u izreci referira kao „Standard B“, se odnosi na pojam „opsceno“ u smislu u kojem je korišten u Zakonu o opscenim publikacijama (The Obscene Publications Act), 1959. i 1964., (koji je u primjeni samo u Engleskoj i Walesu) i ocrtava granicu određenih common law kaznenih djela u Engleskoj i Walesu, Škotskoj i Sjevernoj Irskoj. Prema izjavi, ovaj pojam se odnosi na građu pod većim ograničenjem, odnosno onu koja tendira tome da „izopači i pokvari“ osobe koje su izložene toj građi.
8. Zakon o opscenim publikacijama, 1959. i 1964., sadrži određena kaznena djela koja se tiču objave opscenih članaka, ali iz polja primjene tog zakona isključuje „opscene članke“, kako Zakon definira, ako je njihova objava opravdana na temelju interesa znanosti, književnosti, umjetnosti ili obrazovanja, ili drugih područja koja su od javnog interesa.
9. Samo posjedovanje, za nekomercijalne svrhe, proizvoda koji vrijeđaju Standard A ili Standard B, nije kazneno djelo ni u jednom dijelu Ujedinjenog Kraljevstva.
10. Bitne odredbe koje se odnose na uvoz pornografskih proizvoda su Glava 42. Zakona o usklađivanju carina, 1876., i Glava 304. Zakona o carinama i trošarinama, 1952. Primjenjuju se u Ujedinjenom Kraljevstvu. Ukratko, u njima je propisano da proizvodi nedoličnih ili opscenih svojstava mogu biti oduzeti ili uništeni pri uvozu u Ujedinjeno Kraljevstvo, te da će, tko god pokuša prijevarno unijeti takve proizvode u Ujedinjeno Kraljevstvo, biti kažnjen za počinjenje kaznenog djela. Sedmi prilog Zakona o carinama i trošarinama, 1952., predviđa postupak za ispitivanje pred sudom koja dobra mogu biti oduzeta.

Prvo pitanje

11. Prvo pitanje glasi, je li zakon države članice, koji zabranjuje uvoz proizvoda pornografskog sadržaja u tu državu, mjera s istovrsnim učinkom kao količinsko ograničenje uvoza, u smislu članka 30. Ugovora.
12. Taj članak propisuje da su „količinska ograničenja uvoza i sve mjere s istovrsnim učinkom“ zabranjene među državama članicama. Jasno je da ova odredba uključuje zabranu uvoza ukoliko se radi o krajnjem obliku ograničenja. Izraz korišten u članku 30. treba interpretirati kao istovjetan sa izrazom „zabrane ili ograničenja uvoza“ iz članka 36.
13. Odgovor na prvo pitanje stoga glasi, da propis, kao onaj koji se spominje u ovom predmetu, predstavlja količinsko ograničenje uvoza u smislu članka 30. Ugovora.

Drugo i treće pitanje

14. Drugo i treće pitanje je formulirano na sljedeći način:

„2. Ako je odgovor na prvo pitanje potvrđan, je li prva rečenica iz članka 36. u svom pravom značenju određuje da država članica može zakonito nametnuti ograničenja uvoza dobara iz druge države članice ako su ta dobra nedoličnih ili opscenih svojstava prema shvaćanju propisa te države članice?

3. Posebno:

(I) Je li država članica ovlaštena zadržati takva ograničenja kako bi spriječila i kako bi se zaštitila od ili smanjila vjerojatnost kršenja domaćih propisa svih konstitutivnih dijelova carinskog teritorija države?

(II) Je li država članica ovlaštena zadržati takva ograničenja zbog nacionalnih standarda i specifičnosti te države, kao što je prikazano domaćim propisima konstitutivnih dijelova carinskog teritorija te države, uključujući propis koji određuje zabranu, unatoč varijacijama među propisima konstitutivnih dijelova?“

Svrishodno je da se ova dva pitanja promatraju zajedno.

15. Prema uvjetima iz članka 36. Ugovora, odredbe koje se odnose na slobodu kretanja dobara unutar Zajednice ne trebaju isključiti ograničenja uvoza koja su između ostalog opravdana „na temelju javnog morala“. U pravilu, svaka država članica treba odrediti u skladu s vlastitim poretom vrijednosti, i u odabranom obliku, zahtjeve javnog morala na svom teritoriju. U svakom slučaju, nije diskutabilno da su statutarne odredbe koje primjenjuje Ujedinjeno Kraljevstvo, a odnose se na uvoz proizvoda nedoličnih ili opscenih svojstava, u nadležnosti države članice, prema prvoj rečenici iz članka 36.

16. Svaka država članica je ovlaštena nametnuti ograničenja uvoza opravdana na temelju javnog morala, na svom cijelom teritoriju, kako je definirano u članku 227. Ugovora, bez obzira na ustavno uređenje i bez obzira kako je zakonodavna vlast podijeljena u toj državi. Činjenica da postoje razlike između propisa koji se primjenjuju u različitim konstitutivnim dijelovima države članice, ne sprječava državu članicu da primijeni jedinstveni koncept koji se odnosi na zabranu uvoza, na temelju javnog morala, a po pitanju trgovine s drugim državama članicama.

17. Odgovor na drugo i treće pitanje stoga glasi da prva rečenica iz članka 36. u svom pravom smislu znači da država članica može, u pravilu, zakonito nametnuti zabrane uvoza proizvoda nedoličnih ili opscenih svojstava, prema shvaćanju domaćih propisa, iz druge države članice, te da se takve zabrane mogu zakonito primjenjivati na cijelom nacionalnom teritoriju, čak i ako, za pravno područje koje je u pitanju, postoje varijacije između propisa koji su na snazi u različitim konstitutivnim dijelovima države članice o kojoj se radi.

Četvrto, peto i šesto pitanje

18. Četvrto, peto i šesto pitanje je formulirano na sljedeći način:

„4. Ako je zabranu uvoza dobara moguće opravdati na temelju javnog morala ili javne politike, te je nametnuta s tom svrhom, može li ta zabrana bez obzira na to biti sredstvo arbitrarne diskriminacije ili prikriveno ograničenje trgovine, suprotno članku 36.?

5. Ako je odgovor na četvrto pitanje potvrđan, da li činjenica da je zabrana koja je nametnuta s obzirom na uvoz takvih dobara drugačija po opsegu od one koja je nametnuta kaznenim pravom, s obzirom na posjedovanje i objavu takvih dobara u državi članici ili njenom dijelu, nužno čini sredstvo arbitrarne diskriminacije ili prikriveno ograničenje trgovine među državama članicama, tako da se protivi zahtjevima iz druge rečenice članka 36.?

6. Ako je slučaj da je zabranu koja je nametnuta za uvoz moguće, a onu koja je nametnuta za posjedovanje i objavu nije moguće koristiti kao sredstvo administracije koje primjenjuju carinski službenici odgovorni za pregled dobara pri uvozu, bi li ta činjenica imala ikakav utjecaj na odgovor na peto pitanje?“

19. U ovim pitanjima The House of Lords uzima u obzir podneske žalitelja temeljene na određenim razlikama između, s jedne strane, zabranu uvoza dobara koja su u pitanju, koja je apsolutna, i s druge strane, propise koji su na snazi u različitim konstitutivnim dijelovima Ujedinjenog Kraljevstva, koji se čine manje strogi u smislu da samo posjedovanje opscenih proizvoda u nekomercijalne svrhe ne predstavlja kazneno djelo nigdje u Ujedinjenom Kraljevstvu i da, iako je općenito zabranjena, trgovina takvim proizvodima podliježe određenim iznimkama, a to bi bilo kada se ti proizvodi koriste u znanstvene, književne, umjetničke ili obrazovne svrhe. Kada se uzmu u obzir te razlike, postavlja se pitanje da li zabrana uvoza uopće ulazi u tumačenje druge rečenice članka 36.

20. Prema drugoj rečenici članka 36., ograničenja uvoza, na koje se odnosi prva rečenica, ne mogu „činiti sredstvo arbitrarne diskriminacije ili prikriveno ograničenje trgovine među državama članicama“.

21. Kako bismo odgovorili na pitanja koja su postavljena Sudu, trebamo promotriti svrhu ove odredbe, koja bi bila da spriječi ograničenja trgovine koja su utemeljena na osnovama spomenutim u prvoj rečenici članka 36. da se odmaknu od svoje prave svrhe i koriste na takav način da ili stvaraju diskriminaciju dobara koja dolaze iz drugih država članica ili indirektno štite određene nacionalne proizvode. To nije smisao zabrane uvoza proizvoda s nedoličnim ili opscenim svojstvima kakva je na snazi u Ujedinjenom Kraljevstvu. Kakva god da je razlika među propisima na snazi u različitim konstitutivnim dijelovima Ujedinjenog Kraljevstva, i bez obzira na činjenicu da sadrže određene iznimke ograničenog dosega, ovi propisi, uzeti kao cjelina, imaju za svrhu zabranu, ili barem ograničenje, proizvodnje i prodaje tiskovina i proizvoda nedoličnog ili opscenog sadržaja. U tim uvjetima, možemo sveobuhvatno zaključiti, da ne postoji zakonita trgovina takvim dobrima u Ujedinjenom Kraljevstvu. Zabrana uvoza koja može u određenom pogledu biti stroža od nekih propisa koji se primjenjuju u Ujedinjenom Kraljevstvu se ne smatra mjerom koja teži mjeri koja je

donešena kako bi stvorila prekrivenu zaštitu određenih nacionalnih proizvoda ili koja ima za cilj arbitrarnu diskriminaciju među dobrima ove vrste, ovisno o tome da li su proizvedena na nacionalnom teritoriju ili u drugoj državi članici.

22. Odgovor na četvrto pitanje stoga glasi da ako je zabranu uvoza dobara moguće opravdati na temelju javnog morala i ako je nametnuta s tom svrhom, primjena te zabrane ne može, pri čemu ne postoji zakonita trgovina dobrima te vrste u državi članici, tvoriti sredstvo arbitrarne diskriminacije ili prikriveno ograničenje trgovine protivno članku 36.
23. Pod ovim uvjetima nije nužno odgovoriti na peto i šesto pitanje.

Sedmo pitanje

24. Sedmo pitanje glasi, neovisno o ostalim postavljenim pitanjima, može li država članica zakonito nametnuti zabrane uvoza takvih dobara koja dolaze iz druge države članice, ako uzmemo u obzir obveze koje proizlaze iz Ženevske konvencije, 1923., o sprječavanju trgovine nedoličnim publikacijama i iz Opće poštanske konvencije (izmijenjene u Lausanne –i, 1974., koja je stupila na snagu 1. siječnja 1976.), ako imamo na umu odredbe članka 234. Ugovora.
25. Članak 234. određuje da na prava i obveze koje proizlaze iz sporazuma zaključenih prije stupanja na snagu Ugovora između jedne ili više država članica s jedne strane, i jedne ili više trećih država s druge strane, odredbe Ugovora nemaju utjecaja. No, u onoj mjeri u kojoj ti sporazumi nisu u skladu s Ugovorom, država članica o kojoj se radi treba poduzeti sve potrebne mjere da bi uklonila nastale nesuglasnosti.
26. Iz usporedbe prijašnjih razmatranja i odredaba konvencija koje spominje The House of Lords, proizlazi da nije vjerojatno da će pridržavanje obveza koje proizlaze iz tih međunarodnih konvencija od strane Ujedinjenog Kraljevstva rezultirati kolizijom odredaba koje se odnose na slobodu kretanja dobara ako se uzme u obzir iznimka iz članka 36. u odnosu na bilo koju zabranu uvoza temeljenu na razlozima javnog morala.
27. Odgovor na sedmo pitanje stoga glasi da, ukoliko država članica koristi rezervu koja se odnosi na zaštitu javnog morala iz članka 36. Ugovora, odredbe članka 234. ne sprječavaju tu državu da ispunjava obveze koje proizlaze iz Ženevske konvencije, 1923., o sprječavanju trgovine nedoličnim publikacijama i iz Opće poštanske konvencije (izmijenjene u Lausanne –i, 1974., koja je stupila na snagu 1. siječnja 1976.).

Odluka o troškovima [izostavljena]

Operativni dio

Na toj osnovi Sud,

odgovarajući na pitanje koje mu je The House of Lords uputio 22. veljače 1979., presudio je

1. Propis države članice koji zabranjuje uvoz pornografskih proizvoda u državu čini količinsko ograničenje uvoza u smislu članka 30. Ugovora.
2. Prva rečenica članka 36. u svom pravom smislu znači da država članica, u pravilu, može zakonito nametnuti zabrane uvoza proizvoda s nedoličnim ili opscenim svojstvima, prema shvaćanju domaćih propisa, iz druge države članice, i da takve zabrane mogu biti zakonito primijenjene na cijelom nacionalnom teritoriju čak i ako, u odnosu na područje o kojem je riječ, postoje razlike među propisima na snazi u različitim konstitutivnim dijelovima države članice.
3. Ako je zabranu uvoza moguće opravdati na temelju javnog morala i ako je s tom svrhom nametnuta, provođenje te zabrane ne može, ako unutar države članice ne postoji zakonita trgovina istim dobrima, činiti sredstvo arbitrarne diskriminacije ili prikriveno ograničenje trgovine suprotno članku 36.
4. Ukoliko se država članica koristi rezervom koja se odnosi na zaštitu javnog morala iz članka 36. Ugovora, odredbe članka 234. ne sprječavaju tu državu da ispunjava obveze koje proizlaze iz Ženevske konvencije, 1923., o sprječavanju trgovine nedoličnim publikacijama i iz Opće poštanske konvencije (izmijenjene u Lausanne –i, 1974., koja je stupila na snagu 1. siječnja 1976.).